

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 25 mars 2013

Mål nr

Ö 5918-11

KLAGANDE

LJ

MOTPARTER

1. Resurs Bank AB, 516401-0208

Adress hos ombudet

Ombud: Reda Inkasso AB

Box 22209

250 24 Helsingborg

2. B Johanssons Rör AB, 556316-0745

Hökgatan 1 A

961 33 Boden

3. GE Money Bank AB, 516401-9936

FE 302

171 75 Stockholm

Ombud: Svensk Reverskontroll

FE 326

171 75 Stockholm

Dok.Id 76610

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

4. Handelsbanken Finans AB, 556053-0841

Adress hos ombudet

Ombud: Kredit-Inkasso AB

106 35 Stockholm

5. ICA Banken AB, 516401-0190

504 82 Borås

Ombud: Lindorff Sverige AB

412 93 Göteborg

6. Marginalen Bank Aktiebolag, 516406-0807

Adress hos ombudet

Ombud: Inkasso AB Marginalen

Box 26134

100 41 Stockholm

7. Lindorff Sverige AB, 556209-5363

412 93 Göteborg

8. Miljonlotteriet IOGT-NTO, 802001-5569

Adress hos ombudet

Ombud: Gothia Financial Group AB

Box 1143

432 15 Varberg

9. Nice Invest Nordic AB, 556786-4854

Adress hos ombudet

Ombud: Gate Inkasso

Box 1094

432 14 Varberg

10. Nordax Finans AB, 556647-7286

Adress hos ombudet

Ombud: Intrum Justitia 3PDC AB

Box 1204

751 42 Uppsala

11. Norrbottens läns landsting, 232100-0230

Box 511

961 28 Boden

Ombud: Visma Collectors AB

Box 1173

251 11 Helsingborg

12. Yves Rocher Suède Aktiebolag, 556234-6675

Adress hos ombudet

Ombud: Gothia Financial Group AB

Box 1143

432 15 Varberg

SAKEN

Skuldsanering

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Övre Norrlands beslut 2011-12-07 i mål ÖÄ 730-11

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut återförvisar Högsta domstolen ärendet till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning.

YRKANDE I HÖGSTA DOMSTOLEN

LJ har yrkat att Högsta domstolen ska bevilja honom skuldsanering.

Motparterna har beretts tillfälle att yttra sig. B Johanssons Rör AB och Nice Invest Nordic AB har inte inkommit med yttrande. Marginalen Bank Aktiebolag har motsatt sig att hovrättens beslut ändras. Övriga parter har överlämnat saken till Högsta domstolens prövning.

SKÄL

Bakgrund m.m.

1. LJ är född år 1934. Han och hans hustru A-L J, som är född år 1947,

ingav i juni 2010 ansökningar om skuldsanering. De aktuella skulderna uppgick för LJs del till cirka 296 000 kr och för hustruns del till cirka 292 000 kr. I nämnda belopp ingick skulder på 216 441 kr för vilka makarna var solidariskt ansvariga. Makarna ägde en bostadsrätt med en månadsavgift på 4 523 kr och värderad till cirka 100 000 kr. Båda makarna hade hälsoproblem, och bostaden var i viss mån handikappanpassad.

2. Efter att Kronofogdemyndigheten beslutat om att inleda skuldsanering för makarna, avslag myndigheten den 4 november 2010 båda ansökningarna utan att förslag till skuldsanering hade upprättats för någon av makarna.

3. Sedan makarna överklagat, avslag tingsrätten den 12 april 2011 LJs överklagande. Han överklagade tingsrättens beslut, som fastställdes av hovrätten den 7 december 2011. Hans hustru överklagade bifölls av tingsrätten den 30 augusti 2011, varvid ärendet återförvisades till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning. Hon beviljades skuldsanering i februari 2012. Vid bestämmande av hennes betalningsutrymme tillgodoräknades hon, utöver förbehållsbeloppet, en buffert om 1 000 kr i månaden med hänsyn till makarnas ålder och hälsotillstånd. Det sammanlagda belopp som hon skulle betala enligt planen var 109 028 kr, varav 80 000 kr avsåg skulder som även LJ svarade för.

4. LJ har i Högsta domstolen – utöver ovan angivna uppgifter om sina ekonomiska förhållanden – anfört i huvudsak följande. Skuldproblemen började år 1999 då han gick i pension och inkomsten sjönk. År 2008 fick han en stroke och en hjärtinfarkt, och sedan dess har han haft problem med tal och syn. Han har genomgått en prostataoperation år 2011 och en gråstarrsoperation år 2012. Även hustrun har haft problem med hälsan och hon uppbar sjuker-

sättning fram till att hon blev ålderspensionär år 2012. Hans månatliga betalningsutrymme under år 2012 var 3 876 kr, om man räknar med en buffert på 500 kr utöver förbehållsbeloppet. Han har numera en mindre skatteskuld avseende inkomståret 2011, som bör få ingå i skuldsaneringen.

Den rättsliga regleringen

5. Den fråga som Högsta domstolen har att bedöma är om det föreligger s.k. kvalificerad insolvens enligt 4 § första stycket 1 skuldsaneringslagen (2006:548). Där stadgas att en förutsättning för skuldsanering är att gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid. Enligt lagmotiven innebär detta att betalningsoförmågan antas vara, om än inte permanent, bestående i ett längre tidsperspektiv. Det ska därför i princip inte gå att se att insolvensen någonsin kommer att upphöra. En nettoskuldbörda som inte uppgår till mer än ett par hundratusen kronor för en person med fast och regelbunden inkomst anses enligt lagmotiven normalt vara för liten för att skuldsanering ska komma i fråga. För en person med mycket låg eller oregelbunden inkomst kan dock rekvisitet om kvalificerad insolvens vara uppfyllt även vid förhållandevis låg nettoskuldssättning. (Prop. 1993/94:123 s. 92 f. och 197.) Bestämmelsen har överförts från 1994 års skuldsaneringslag utan att några ändringar i grunderna för bedömningen gjordes. Regeringen har nyligen tillsatt en särskild utredare för översyn av lagen i syfte att utöka möjligheterna till skuldsanering (dir. 2012:30).

6. Spörsmålet om nettoskuldens storlek och gäldenärens betalningsförmåga har prövats ett antal gånger av Högsta domstolen. I rättsfallet NJA 1996 s. 548 befanns en nettoskuldbörda om 174 791 kr för en 49-årig sjukpensionär inte

vara så låg att den uteslöt skuldsanering. Rättsfallet NJA 1997 s. 229 avsåg frågan om en svårt diabetessjuk 35-åring kunde få skuldsanering, när skuldbeloppet var så pass lågt som 108 000 kr. Högsta domstolen fann att omständigheterna i fallet var sådana att gäldenären inte hade förmåga att betala sin skuld inom överskådlig tid. Det senaste avgörandet var i rättsfallet NJA 2010 s. 496. Domstolen uttalade där att det inte var omöjligt för en 47-årig socialsekreterare med fast inkomst att på 15 års sikt bli fri från skulder på 347 284 kr; vid den bedömningen bortsågs från icke förfallna studieskulder på 281 814 kr. I det fallet ansågs det inte föreligga kvalificerad insolvens.

Högsta domstolens bedömning

7. Bedömningen av om en gäldenär uppfyller kraven för kvalificerad insolvens måste göras på ett nyanserat sätt med beaktande av alla relevanta omständigheter. Hänsyn måste tas till förhållandena i det enskilda fallet. Vad som gäller för en yrkesverksam person med många år kvar i förvärvslivet kan alltså inte överföras på ärenden som rör personer i en annan livssituation. Bedömningen av om skulderna kan betalas inom överskådlig tid kan påverkas – som skett i tidigare avgöranden från Högsta domstolen – av att gäldenären har betydande hälsoproblem. Detsamma gäller för en gammal person vars ekonomi inte kan förväntas genomgå någon beaktansvärd förändring. I sådana fall är det rimligt att göra bedömningen utifrån ett kortare tidsperspektiv.

8. LJ har i Högsta domstolen anfört att han skulle kunna slutbetala skulderna på ungefär åtta år, om man utgår från gällande förbehållsbelopp och den buffert om 500 kr som angetts för kostnader som kan tillkomma beroende på hans ålder och hälsotillstånd. Utgångspunkten för bedömningen måste emellertid vara att det skulle ta honom längre tid att bli skuldfri på egen hand;

ett högre belopp måste nämligen vid denna prognos reserveras för hans egen försörjning än vad som gäller under de fem år som en skuldsanering normalt pågår (se NJA 2010 s. 496, p. 7).

9. Med hänsyn till LJs ålder, hälsotillstånd och ekonomiska förhållanden uppfyller han kraven på kvalificerad insolvens. Det förhållandet att de aktuella skulderna efter ett eventuellt beslut om skuldsanering inte kommer att vara räntebelastade för tiden efter det att skuldsanering inleddes den 3 september 2010 (7 § första stycket skuldsaneringslagen), och alltså bör kunna betalas helt eller huvudsakligen inom skuldsaneringstiden, föranleder ingen annan bedömning.

10. De övriga frågor som aktualiseras med anledning av LJs ansökan om skuldsanering kan inte prövas här. Målet ska därför återförvisas till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Lena Moore, Agneta Bäcklund, Svante O. Johansson och Lars Edlund (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Jenny Hjukström